

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานด้านวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- 1.2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2. สรุปผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

- 2.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นรูปแบบทางการ และสภาพที่ควรจะเป็น เป็นรูปแบบทางการและเพื่อนร่วมงาน
- 2.2 รูปแบบที่ได้จากการวิจัยที่เหมาะสมสำหรับ โรงเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา คือ รูปแบบเป็นทางการ – เพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models)

3. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา คือรูปแบบเป็นทางการ – เพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models) สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

3.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนา และส่งเสริมวิชาการ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่าองค์ประกอบ ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบทางการ ซึ่งอาจเป็นเพราะ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีลักษณะการบริหาร องค์กรที่ขึ้นอยู่กับคณะสงฆ์ซึ่งมีระบบ ระเบียบปฏิบัติ มีขั้นตอนการสั่งการจากเบื้องบน ผู้บริหาร ซึ่งเป็นพระสงฆ์จึงบริหารงาน โดยอิงตามกฎระเบียบเป็นหลัก

3.2 สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

ด้านการวางแผนงานวิชาการ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัด โครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ พบว่าสภาพที่ควรจะเป็นต้องการให้มีการกำหนด จุดมุ่งหมายและจัด โครงสร้างบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้ ชัดเจน เช่นการจัดทำขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะการวางแผนงานและ ระยะเวลาของงานวิชาการเป็นเป้าหมายหลักของการให้การศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของโกศล ศรีทอง (2545: 88) พบว่าการปฏิบัติงานวิชาการนั้นควรวางแผนกิจกรรมและขั้นตอนต่างๆให้ ชัดเจนและถือว่าเป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบและงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของหน่วยงานทาง การศึกษา และมีความสำคัญเป็นอันดับแรกๆที่ผู้บริหารและครูต้องให้ความสำคัญและให้ได้ตรงตาม มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดและจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ อันจะส่งผลถึงคุณภาพของ สถานศึกษาสอดคล้องกับ Hoy , W. K., & Miskel (2005:273) ที่กล่าวว่ารูปแบบ โรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องยึดจุดมุ่งหมายขององค์กรเป็นหลัก

สำหรับองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและภาวะผู้นำ รูปแบบที่ควรจะเป็น คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะการทำหน้าที่ตามภาระงานทั้งสองด้านนี้ โดยเฉพาะด้านการวางแผน งานวิชาการซึ่งครอบคลุมภาระงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การใช้ วัตกรรมการต่างๆ ตลอดจนการจัดระบบในสายงานวิชาการเป็นต้นล้วนจะต้องขอความร่วมมือและได้รับความร่วมมือ จากสมาชิกหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ส่วนด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องวางแผน งานด้านวิชาการให้เป็นไปตามเป้าหมายและระเบียบต่างๆเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารและครูจึงต้อง ใช้ภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะตลอดจนการเปิดโอกาสในการ ตัดสินใจ รวมทั้งในการติดต่อประสานงานในด้านอื่นๆ

ด้านการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัด โครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์นั้นมี

ความสำคัญที่มุ่งพัฒนาพระภิกษุสามเณรให้ได้รับความรู้วิชาการที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมงคล มหاناโม (2547: 2) ที่พบว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการ แปลงจุดมุ่งหมายและนโยบายการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษา หลักสูตรจึง เปรียบเสมือนหางเสือ ที่คอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอน เป็นไปตามความมุ่งหมายทาง การศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า หลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนวทางในการจัดความรู้และประสบการณ์ ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน ได้รับการศึกษาที่มุ่งเน้นสู่จุดหมาย เดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ เพราะ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตร ก็ เชื่อได้ว่าคนในสถานศึกษานั้นย่อมมีความรู้และศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

สำหรับองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและภาวะผู้นำ รูปแบบที่ควรจะเป็น คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน เนื่องเพราะในการบริหารหลักสูตรนั้นจะต้องมีการขอความร่วมมือจาก บุคคลและหน่วยงานภายนอกในการจัดทำหลักสูตรหรือประเมินหลักสูตรต่างๆเพื่อพัฒนาหลักสูตร และต้องใช้ภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะต้องมีการติดต่อ ประสานงาน รับฟังความคิดเห็น ตลอดถึงการขอความร่วมมือในด้านอื่นๆจากหน่วยงานและบุคคลหลายฝ่าย

ด้านการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบ ที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะการจัดการเรียนรู้เป็นการสนับสนุนเพิ่มเติมให้ผู้เรียนมี ความรู้ความสามารถตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะอันสำคัญและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ฉะนั้นจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของการจัดการเรียนรู้จึงต้อง อิงเกณฑ์ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชิน นิวงษา (2544: 32) ที่ พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่ตรงตามเป้าหมายจะสามารถสร้างประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม ให้กับผู้เรียนได้และจะช่วยส่งเสริมและความสนใจแก่ผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อน ร่วมงาน เนื่องเพราะในการจัดการเรียนรู้นั้น เป็นการเปิดกว้างสำหรับทุกฝ่ายเพื่อให้มีส่วนร่วมใน การจัดการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ เพื่อความหลากหลายอันจะนำไปสู่การพัฒนา ผู้เรียนและให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ได้อย่างหลากหลายตามสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ กระบวนการจัดการเรียนรู้นี้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ด้วยดี ผู้นำจึงต้องมีภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงาน

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัด โครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพทางวิชาการ ในด้านต่างๆ เช่น การใช้หลักสูตร การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งต้องพิจารณาให้

สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล ศรีทอง (2543: 25) ที่พบว่าการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนแบบต่างๆ ให้แก่ครูและนักเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตรและการพัฒนาครูทางด้านวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอเนก นิมมานนิรชร (2544: บทคัดย่อ) ที่พบว่าประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการนั้น คือครูและบุคลากรมีจำนวนเพียงพอและมีความรู้ตรงกับรายวิชาที่ผู้เรียนต้องการหรือขาดแคลน ซึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้งานวิชาการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะในการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการนั้น ไม่สามารถบริหารจัดการได้เพียงลำพังหรือเพียงอำนาจการสั่งการเท่านั้น จะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากเพื่อนร่วมงานหรือจากหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ความสามารถจึงจะขับเคลื่อนงานวิชาการให้เกิดคุณภาพได้

ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้างรูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เนื่องเพราะการจัดสื่อการเรียนรู้ คือเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่อขยายการเรียนรู้ต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชิน นิวงษา (2544: 32) ที่พบว่าการใช้สื่อการเรียนรู้ในระบบการเรียนการสอนก็เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ดังนั้น การใช้สื่อการเรียนรู้จะได้ผลดี จึงขึ้นอยู่กับทักษะของผู้สอนแต่ละคนและการใช้สื่อการเรียนรู้จะได้ผลดีเพียงใดยังขึ้นอยู่กับผู้เรียนด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ เจริญศักดิ์ (2547: 44) การใช้สื่อการเรียนการสอนที่เตรียมไว้เป็นการนำสื่อการเรียนรู้และการสอนออกใช้ตามที่กำหนดในแผนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้เห็น ได้ยิน และมีกิจกรรมร่วมด้วยกันอย่างทั่วถึงกัน การใช้สื่อการเรียนรู้และการสอนนั้นต้องอาศัยทักษะและให้อยู่ภายใต้เวลาที่กำหนดทั้งหมดคอยสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนว่ามีการตอบสนองต่อสื่ออย่างไร

ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะในการจัดสื่อการเรียนรู้นั้น จะต้องอาศัยบุคคลที่มีทักษะความสามารถในการสร้างหรือผลิต คิดค้น นวัตกรรมสื่อที่มีคุณภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ การบริหารแบบเพื่อนร่วมงานจะสามารถติดต่อและประสานงานให้สำเร็จได้ง่ายขึ้น

ด้านการวัดและประเมินผล องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้างรูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้นั้น ถือว่า

เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและหมายถึงการปฏิบัติงานเกี่ยวกับดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียน การสร้างเครื่องมือการวัดผลการเรียน จัดทำเอกสารแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ถูกต้องและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ จึงเป็นแบบทางการเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล ศรีทอง (2543: 29) ที่พบว่า การวัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ใช้ตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพียงใดและสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรุณา รามัญจิต (2548: 31) การวัดผลและประเมินผลนั้นครูต้องมีความรู้และความชำนาญในการวัดเพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ในการวัดแต่ละครั้งและในส่วนบทพร้องที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากครูหลายฝ่าย หน่วยงานทั้งภายในและภายนอก การบริหารแบบเพื่อนร่วมงานจึงจำเป็นและสำคัญสำหรับภารกิจและองค์ประกอบในด้านนี้

3.3 รูปแบบการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ผู้วิจัยนำเสนอตามทฤษฎีรูปแบบการบริหารของ Bush and Glover 6 รูปแบบ ประกอบด้วย

- 1) รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)
- 2) รูปแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Models)
- 3) รูปแบบการเมือง (Political Models)
- 4) รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)
- 5) รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)
- 6) รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)

ซึ่งมีองค์ประกอบการบริหาร 4 ด้าน คือ

- 1) การกำหนดจุดมุ่งหมาย(Goals)
- 2) การจัดโครงสร้าง(Structure)
- 3) สภาพแวดล้อมภายนอก(Environment)
- 4) ภาวะผู้นำ(Leadership)

และภาวะกิจการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 6 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านการวางแผนวิชาการ
- 2) ด้านการบริหารงานหลักสูตร
- 3) ด้านการจัดการเรียนรู้
- 4) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ
- 5) ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้
- 6) ด้านการวัดและประเมินผล

โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนของ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 จำนวน 165 คน จากการสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นจากผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน การสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ได้มาตรฐาน 4 แห่งและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และได้เลือกรูปแบบการบริหารแบบเป็นทางการและแบบเพื่อนร่วมงาน มาประยุกต์ใช้ในลักษณะการผสมผสานกันและ ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการบริหาร คือรูปแบบเป็นทางการ – เพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models)

ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2551) ที่ให้ข้อเสนอในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ในการจัดการศึกษาในลักษณะอย่างเป็นทางการ ว่า ให้จัดการศึกษาตามจุดมุ่งหมาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๖ ซึ่งกล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งด้านวิชาพระพุทธานุศาสตร์ ธรรมวินัย ภาษาบาลี ด้านวิชาสามัญศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ สถานศึกษาควรทบทวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกมาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา กำหนดตัวชี้วัด เป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้ชัดเจน ตลอดจนวางระบบการประเมินผล การดำเนินงานให้ชัดเจน ควรเน้นให้มีการบันทึกหลังสอยเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่แท้จริง ควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นลายลักษณ์อักษรแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้ได้ข้อมูลมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและข้อเสนอแนะในการบริหารแบบ

เพื่อนร่วมงาน ว่า ควรแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อจัดทำแผน โครงการ กิจกรรม ตลอดจน ร่วมประเมินผลและความพึงพอใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกิจกรรม โครงการงาน บูรณาการ การแก้ปัญหา การฝึกทักษะกระบวนการคิดของผู้เรียน และกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งในการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา และกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกเวลาเรียน โดยให้มี กิจกรรมที่หลากหลายและมีความต่อเนื่องโดยกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สอดคล้องกับ Child (Child : 1998 อ้างในวิโรจน์ สารรัตนะ, 2545 : 75) ที่ให้ข้อเสนอว่า รูปแบบต้องมีลักษณะผสมผสานกันจึงจะมีความเหมาะสมสำหรับองค์กร สอดคล้องกับวัลลภ สุภิสงห์(2554:บทคัดย่อ)ที่พบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่ควรจะเป็นมี 2 ลักษณะคือรูปแบบที่เป็นทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน ซึ่งต้องมีลักษณะผสมผสานกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย หลิมทิพย์ (2548:บทคัดย่อ)ที่ว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จประกอบด้วยการใช้ภาวะผู้นำ การสร้างความตระหนักในเป้าหมาย การทำงานเป็นทีม การตรวจสอบและประเมินผลงาน การปรับปรุงและเผยแพร่ผลงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย บุญประเสริฐ(2543: 30) ที่ว่าการบริหารโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ควรกระจายอำนาจเกี่ยวกับ ภารกิจ การจัดโครงสร้าง การจัดอัตราค่าจ้าง ให้แก่สถานศึกษา สอดคล้องกับแบบจำลองการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ของ Robertson and Briggs (1998 : 27 – 47) ที่มีองค์ประกอบ 7 ด้านได้แก่ บริบทโรงเรียน การจัดโครงสร้างการบริหาร กระบวนการตัดสินใจ กลยุทธ์ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของโรงเรียน พฤติกรรมของครู ในโรงเรียนและคุณภาพของโรงเรียน

จากเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ เลือกรูปแบบการบริหารแบบทางการ และแบบเพื่อนร่วมงาน เพื่อประยุกต์ใช้ในลักษณะการผสมผสานจึงสอดคล้องกับแนวคิดและข้อเสนอของนักวิชาการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในบริบทสังคมไทย

ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการในรูปแบบเป็นทางการและเพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models) มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ที่จะนำมาบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ สามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารของโรงเรียนให้เหมาะสมตามสภาพบริบทของโรงเรียน

1.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดเล็ก สามารถศึกษาแนวทางของการบริหารงานตามรูปแบบที่นำเสนอไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียน

1.3 มหาเถรสมาคม ซึ่งควบคุมดูแล โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถพิจารณาแนวทางการบริหารตามรูปแบบที่นำเสนอ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมีได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาติดตามผลสัมฤทธิ์จากการใช้รูปแบบดังกล่าวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม

2.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาควรมีการวิจัยและศึกษาว่า รูปแบบที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้กับภาระงานด้านอื่นได้หรือไม่

2.3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรมีการวิจัยและศึกษา เปรียบเทียบรูปแบบการบริหารตามแนวคิดของนักวิชาการอื่น เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพสูงสุด